

TAKDİRDE CİMRİ TENKİTTE KORKAK OLMAYAN BİR HOCAMIZIN HATIRALARI

Okumayı sevip hoşlananlardanım; hayat ve hatırat okumaya da hususi bir ilgi duyarım.

En çok okuduğum kitaplar arasında, Peygamberimizin (s.a.v) ve Ashabının (r.a.) hayatı ile ilgili seçkin kitaplar olduğunu da söyleyebilirim.

Hatırat tarzı eserler, ancak fotoğraf çeker gibi yazılırlarsa kendilerinden beklenen maksadı hâsıl edebilirler. Bir anlamda tarih yazmak demek olan hatırat yazımında olaylar, fikirler, insanlar “olduğu gibi” anlatılmayıp, kurgulanmış bir anlatımın nesnesi haline getirildiğinde gerçeğin üstü örtülmüş olur. Hatırat yazarı kendisine değil, yaşadıklarına ayna tutan insandır. Yaşanılan hayat eğrisiyle-doğrusuyla çarpıtılmadan anlatılmalı ki, gelecek nesiller geçmişten gerekli dersleri çıkartabilsin...

Hatırat yazarların çoğu hissiyatının etkisinden kurtulmakta zorlanır; hissiyatı ve duyguları aklının önüne geçtiği yerler olur. Bazen de güzellemeler yaparak okuyucuda istediği kanaati oluşturabileceğini zanneder. Oysa akıllı, bilgili ve görgülü bir okuyucu, duyguları, hisleri ve güzellemeleri hissetmekte zorlanmaz; hatırat yazarı kendini aldatmış olur.

Son okuduğum iki hatıratın biri, merhum Bekir Topaloğlu Hocamızın “Hatırat ve Günlükleri” ni ihtiva eden “Günlerim Böyle Geçti” isimli hatıratının muhtasar hali, diğeri de Diyanet İşleri Başkanlarımızdan **Mustafa Said Yazıcıoğlu Hocamızın “NE Yan Yana NE Karşı Karşıya” isimli hatıratı oldu.** Her iki hatıratı peş peşe okudum. Merhum Bekir Topaloğlu Hocamızın hatırat ve günlüklerini, vefatından önce dizilmiş fakat basılmamış halini, elektronik ortamda okumuştum. Takriben 1200 sayfa olan bu dizgi, vefatından sonra, arkadaşları tarafından 685 sayfa olarak muhtasar hale getirilmiş ve yayınlanmıştır. Her iki şekli ile okuyup karşılaştırdığım bu hatıratla ilgili bir değerlendirme yazmış; dost, arkadaş ve bazı hocalarımla paylaşmıştım. Burada tekrar gündeme getirmem vakit israfı olur.

M.Said Yazıcıoğlu Hocamızı ilk defa 1988 veya 1989 yıllarında Mekke-i Mükerrreme’de görmüş ve tanımıştım. Merhum Lütfi Şentürk Hoca’nın Mekke’de Din Hizmetleri Müşaviri olduğu dönemde Mekke’ye gelen Hocamız, Ümmül Kura üniversitesindeki talebeleri Mekke/Mesfele’deki müşavirlik binasına davet ettirip görüşmek istemişti. Ümmül Kura talebelerinin büyük bir çoğunluğu müşavirlik binasına ilk defa davet ediliyor ve gidiyordu. Bu sebeple binayı bulmakta zorluk çekip sormak zorunda kalan arkadaşların bir kısmı toplantıya geç kalmış ve mazeret bayan ederken bu durumu dillendirmek zorunda kalmıştı. Hocamız bu serzenişleri duyunca, şaşkınlık ifadesi ile merhum Lütfi Şentürk Beye dönerek: **“Diyanette göreve başladığım günden beri, neden bazı gruplarla olumlu irtibat kurulamadığını, sürtüşmeler yaşandığını dinlemeye ve anlamaya çalışıyorum. Bu durumu izah ederken bir takım sebep ve gerekçeler anlattınız; dinledim. Ama Mekke Üniversitesindeki talebelerle olan bu irtibat kopukluğunu nasıl izah edeceğinizi merak ediyorum”** deyişi hafızamızda iz bıraktı. İlk defa oluşan bu duygu yakınlığı, ilgi ve samimi yaklaşım bütün arkadaşlarımızı memnun ettiği gibi beni de rahatlatmıştı. Çünkü arkadaşlarımız bana da bir Diyanet mensubu gözü ile bakıyorlardı. Öyle ya, Bilecik Göl pazarı Müftüsü iken, DİB oluru ile Başbakanlık tarafından, Mekke Üniversitesinde ihtisas yapmak üzere, maaşlı mezun olarak gönderilmiş ilk talebe idim. Talebeler ile Diyanet ve Din Hizmetleri Müşavirliği arasında oluşan her olumsuzluk bana da sitem ve serzeniş olarak yansıyor. Oysa benim içimdeki duygular, arkadaşlarımdan çok farklı değildi, yaşadığım olumsuzluk ve sıkıntıları içime gömüyor; çok az arkadaşım ile paylaşabiliyordum. Böyle duygusal bir ortamda M.Said Yazıcıoğlu Hocamızı tanımak umut yeşertici olmuş; yakınlık hissetmemize vesile oluşturmuştu. **İşte hatıratını okumaya ilgimi artıran sebeplerden biri de bu olmuştur.**

Bu mukaddimeden sonra Hocamızın hatıratı ile ilgili değerlendirmeye geçebilirim.

İmla hataları üzerinde durmayacağım, sadece 28.Sayfada, benim de köyüm sayılan değerli hocam, merhum Mehmet Rüştü Aşıkkutlu hocanın, eski adı Çufaruksa olan köyünün yeni adı “Aydınlar” olarak yazılmış; doğrusunun “Uğurlu” olacağını belirtmekle iktifa edeyim. M.R.Aşıkkutlu Hocamız, evinde iki sene kalıp Kur’an talim ve tecvidi ile Arapça sarf okuduğum hocamdır.

Yine 62.Sayfada, ağabeyi Recep Yazıcıoğlu için, “Ruhu şâd, mekânı cennet, takipçileri bol olsun.” denmiş, “takipçileri” kelimesi yerine “dua edenleri” yazılması bizim üslubumuza daha uygun ve daha güzel olurdu kanaatimi izhar etmeliyim.

65.Sayfada, yabancı dilin nasıl öğretilceği konusundaki başarılı olamayışımızı tespiti (**Muhterem hocamızın, bizim dil öğretmekle ilgili projemizi www.hamzali.org sitesinden okuyup incelemesini arzu ederim.**), 69.Sayfada Medrese İlahiyat eğitimi mukayesesi, 80.Sayfada yurtdışında doktora yapmak için 4-5 yıl kalmak yerine, 2 yıl kaldıktan sonra çalışmaların yurt içinde tamamlanması tavsiyesi, 85.Sayfada, devletin bireyi hiç görme anlayışının insan merkezli bir sistemle aşılabileceği görüşü,

86/87.Sayfalarda elçiliklerimizde karşılaştığı Ermenilerle ilgili duyguları, 96.Sayfada, akademik tez konularının hayatımızdaki ihtiyaçlarımıza ışık tutacak şekilde seçilmesi ile ilgili görüşü, 98.Sayfada, **Kenan Evren’e Talat Koçyiğit Hoca’nın içkinin haram olduğunu söyleyişini aktarması**, 119.Sayfada, yurtdışında İlahiyat eğitimi ile ilgili denklik konusunda anlattıkları, 121/122.Sayfada siyasette olduğu dönemde YÖK ten istediği belgeyi alamayışını, (**Bu satırların yazarı olarak, prosedüre uygun şekilde yaptırıp tamamladığım mastır denklik belgesindeki maddi hatayı düzelttirmek için geri gönderdiğim denklik belgemini aslını, 12 yıl uğraşmama, öğrencim olan YÖK başkanına rağmen hala geri alabilmiş değilim.**) Bu haliyle YÖK dipsiz bir kuyu görüntüsü arz ediyor.

147/148.Sayfalarda Diyanet teşkilatının, asker veya polis teşkilatını andıran soğuk yüzünü, gönül bağı oluşturma ihtiyacını anlatmasını dikkat çekici buldum...

Âcizane kanaatim, DİB nın en önemli eksiklerinden birinin de, **“gönül bağı oluşturmama”** zafiyetidir. Halk ile gönül bağı oluşturmamak bir yana, kendi teşkilatında çalışan personel ile bile gönül bağı olmayan bir Diyanet teşkilatının başarılı olması çok zor; hatta imkânsızdır. Bu zafiyetin oluşturduğu boşluğu başka oluşum ve kuruluşlar doldurmaya çalışmaktadır. F.Gülen örgütü böyle bir zafiyetin oluşturduğu zemini en iyi değerlendiren örgütlerden sadece biridir.

Kurucu iradenin DİB na çizdiği statü, belirlediği konumun bunda önemli rolü olduğu gibi, teşkilatın, uzun yıllar, yeterli ehliyet, liyakat, samimiyet ve ihlas sahibi cesur insanların yönetiminden mahrum kalması, gönül bağı oluşturma zemininin oluşmasına imkân vermediği de söylenebilir.

Elbette sebepler arasında başka hususlar da zikredilebilir ancak böyle bir zafiyet ve açığın varlığını kimse inkâr edemez.

149/150/151.Sayfalarda tipik bir Diyanet müfettişi hikayesi okuyunca ben şaşırmadım. Ama Hocamız gibi diyanet yönetimine dışardan getirilmiş, objektif bir insanında hoş bakması, onay vermesi mümkün olmadığını görüp teyit etmiş olduk.

Hocamızın görev yaptığı yıllarda diyanet personelinin eğitim seviyesini merak edenler 152.Sayfaya bakabilirler. 153.Sayfada MİT-Diyanet ilişkisi ile ilgili Hocamızın yazdıklarını okuyunca hasbilk böyle bir şey olsa gerek diye düşündüm. **Seksenli yılların başında Riyad’da görevli bir istihbarat görevlisinden duymuştum. O dönemlerde görev yapan DİB yardımcılarından biri MİT görevlisi olarak orada bulunuyordu. O dönemlerdeki MİT’in CIA şubesi olarak görev yürüttüğünü dikkate alırsanız bunun ne anlama geldiğini daha iyi anlarsınız. İngiliz istihbarat servisi MI6 ise, kurulduğu günden beri, direk ve dolaylı yollardan Diyaneti etkileme ve yönlendirme konusundaki gayretlerini hiç eksik etmemiştir. Şaşırır mısınız bilmem ama Ramazan’a başlama ve bayram yapma, Hilali gözetleyip görme bilgi ve**

çalışmalarının perde arkasını karıştırıp inceleyenler MI6 etkisini açık ve net bir şekilde görebilirler.

Bunu hem Suudi Arabistan hem Türkiye hem de Mısır için söyleyebilecek bilgi birikim ve tecrübe sahibiyim. İstihbarat güçlerinin hangi konuları nasıl değerlendirdiğini bilmeyenler, Hilal gözetlemek, Ramazan'a başlamak ve bayram yapmak gibi konularla istihbarat servislerinin ne işi olabilir dediğini duyar gibiyim. Uzun bir konu, burada aktarırsam konuyu uzatmış; okuma tembellerini bunaltmış olabilirim.

Türkiye'de politika, Sanat gibi İlahiyat ve Diyanet alanları da güdümlüdür; görüşünü hafife almayın derim...

153.Sayfada Tayyar Altıkulaç ve Kocatepe Camii açılışı ile ilgili yazılanlar da dikkatimi çekti.

224.Sayfada DİB larının hep Sünnilerden olduğu ifadesi Cumhurbaşkanı rahmetli Turgut Özal'a İzafe edilmesi **bir durum tespiti** olarak yorumlanıyor.

Bu ifadenin, DİB ları bugüne kadar sadece Hanefiler 'den olmuştur; demekten bir farkı var mı..? Şafiiler yahut Malikilerin böyle bir ifadesi ne kadar anlamlı ise bu ifade de o kadar anlamlı olabilir. Türkiye'de Şiilik veya Alevilik değerlendirilirken bir mezhep veya meşrep olarak değil de ayrı bir din gibi değerlendirme hatası yapılıyor. Hiçbir mezhep veya tarikat mensubu ayrı bir ibadethane talebinde bulunamayacağı gibi, DİB nın da kendi tarikat ve mezhebinden olmasını istemeyi dillendirmesi normal değildir. Alevilerin böyle bir talebini dillendirmesi normal kabul edilebilir mi..?

Nakşiler biz ayrı bir ibadethane hakkı istiyoruz diyebilir mi..? Diyebilecekleri tek şey ayrı bir tekke açma hakkı istiyoruz olabilir. Ayrı bir ibadethane, farklı bir din için söz konusu olabilir. Alevilik İslam'dan farklı bir din midir..?

Hayır diyenler, farklı bir ibadethaneden söz edemez, olsa olsa zikir evi, tekke açma hakkı isteyebilir. Tekke ve zaviyelerin kapatılması ile ilgili kanuna takılmamak için ayrı ibadethane hakkı talebinde bulunmak Aleviliğin esası ve ruhu ile bağdaşmaz. Evet Alevilik ayrı bir dindir diyenlerin ancak ayrı bir ibadethane ve ayrı bir DİB dan söz etmeleri makul olabilir. Türkiye dâhilinde, samimi hiç bir Alevinin, Aleviliğin ayrı bir din olduğunu söyleyip iddia ettiğini ben hiç duymadım.

Hocamız hatıratının 235.Sayfasında Bulgaristan ve Batı Trakya'daki soydaşlarımızdan bahsediyor. Bulgaristan'ı bilmem fakat Batı Trakya'daki Türkler ve müftülük konusunda hatasız, doğru ve objektif bilgi aktarana hiç rastlamadım. İslam ve Osmanlı'ya karşı tavrımızın Batı Trakya'ya yansımaları karşısında Yunanistan'ın **tilkice** tavrı bizim başarısız olmamızın temel faktörlerinden biri olduğunu ya gören olmuyor veya anlatma cesareti gösteremiyor. Ben Batı Trakya'ya defalarca gidip kaldım; inceleme yapma fırsatı buldum. Hem seçilen müftü (Bu arkadaş YİE'den dönem arkadaşımızdı) hem de atanan müftü ile görüştim. Yunanistan'ın ve Türklerin uygulamasını yerinde görüp inceledim. Yakın tarihe kadar Türk azınlık okullarında Osmanlıca öğretildiği gibi müftülüklerde yazışma ve arşiv dili de Osmanlıcaydı. Türkiye, Türkçü bir politikayı, Yunanistan ise İslami bir anlayışı teşvik ediyordu. Bunun fiiliyata yansımaları ise, Türkiye İslami harfleri terk ettirip ladin harflerini, İslam anlayış yerine Laik anlayışı, öne çıkartıyor; seçtiği müftüleri de bu anlayışa göre, sakalsız, bıyıksız, laik kafalı, halktan kopuk, bilgi ve yaşantısı eksik kişilerden seçtiriyor.

Yunanistan ise Osmanlı İslam harflerini, Laiklik yerine İslami anlayışı, bilgi ve yaşantısı yetersiz olan müftü yerine, Mekke, Medine veya Ezher mezunlarını, sakalı ve bıyığı olan, halk ile gönül bağı kurmaya yatkın, yaşantısı daha düzgün olan kişileri tayin edip teşvik ediyor; imkân veriyor. Zahire bakan Yunanistan'ı doğruyu teşvik eden, Türkiye'yi ise yanlış besleyen konumda göreceği açık. Türkiye'nin baskı ve teşvikleri sayesinde Batı Trakya'daki Müslüman Türkler her geçen gün Yunanlılara

daha çok benzer hale geliyor. Yeni nesilden Osmanlıca bilen kalmadı; artık yazışmalar ladince yapıldığı gibi arşivler de ladince tutuluyor.

Oysa azınlığın varlığını devam ettirip sürdürmesi için İslam'a sarılması, Osmanlıca yazışması çok önemli bir faktördü. Türkiye Batı Trakya'da Yunanistan lehine çalıştığını bakalım ne zaman göreceğiz..? Görünce iş işten geçmiş olmaz inş.

260.Sayfada muhterem Hocamız Devlet'in, Diyanet ve Din Görevlilerine bakışındaki sakatlığa işaret ediyor. Diyanetin dini bir teşkilat olmadığını, idari bir teşkilat olarak görüldüğünü değerlendiriyor. Bu hata nasıl bir boşluk ve verimsizlik oluşturdu ise Batı Trakya'da aynı hata ve boşluğu oluşturmuştur.

Muhterem Hocam, Eğri ağacın gölgesi de eğri olur. Diyaneti kurup oluşturan irade, dine hizmet etmek için değil, kurulan yeni ve laik devletin yerleşmesi ve sürdürülmesine hizmet etmek için idari bir teşkilat olarak kurmuştur. Bunun için ilk diyanet işleri başkanına hem CHP Ankara il başkanlığı hem de DİB görevi birlikte verilmiştir. Bu zihniyete hizmet etmeyen bir teşkilat ve görevli nasıl makbul kabul edilebilir ve anlayış görebilir..?

İşte sizi ve ağabeyiniz gibileri yeterli görmeyip beğenmeyenler, sizin bu gerçeği görüp içine sindiremeyen, düzeltme gayreti sergileyen, saf ve sade bir Anadolu evladı olmanız, duruma göre şekillenemeyen, herkesi idare edemeyen, kullanılmaya müsait olmayan, umut vadetmeyen yapınızdan dolayı yeterli görmeyip beğenmemişlerdir.

268. ve 275.Sayfalarda bahsettiğiniz Hutbe konusu ve İl müftülüklerinin atama yetkisi de bu anlayış sahipleri için riskli ve tehlikelidir. Bu arzu ve görüşünüze karşı çıkanlar arasında Dr. Lütfi Doğan ve Tayyar Altıkulaç Bey'lerin olması sizi şaşırtmasın, onların bu zeka kıvraklığı ve anlayışları, sizden daha fazla itibar görmelerini sağlayan faktörlerden biri olamaz mı..?

279.Sayfada bahsettiğiniz "**Belgeli Din Görevlisi**" fikrini ben de "Hac Organizesi" için savunup anlatmaya çalıştım. Yürüyen sistemin saltanatına çomak sokmak olarak görüldü. Diyanetin farklı düşünceleri dinlemeye bile tahammülü olmadığını bilir misiniz bilmem ama bugün bile bu durum değişmiş değildir.

Hac Organizesi inceliklerine vakıf olacak kadar uzun görev süreniz olmadığı gibi, 1990 yılında yaşanan sıkıntılar sizi farklı konularla meşgul olmak zorunda bıraktığını zannediyorum. "**Tünel Faciası**" olarak ifade edilen olayı da doğru değerlendirecek kadar bilgi sahibi olmadığınız kanaatindeyim...

Muhterem Hocam,

Ömrümün 41 yılı Mekke'de geçti. 1990 yılında on yıllık fiili bir tecrübe sahibi iken, 2500 kişilik bir Hacı gurubunun organize koordinatörlüğünü yürütme sorumluluğunu taşıyordum. "**Tünel faciası**" olarak isimlendirilen olayın tam göbeğinde olup olayı fiilen görüp yaşama tecrübem olmuştur. Bizim kabilemizden de 18 hacımızın öldüğü bu olay, zannedildiği gibi ne tünel yetersizliği ne de görevli ihmalinden kaynaklanmış bir olay değildir. Size verilen bilgiler, masa başı, tahmin ve zanna dayanan bilgiler olup sizi yanlış düşünceye sevk etmiş olduğunu düşünüyorum. Sadece sizin değil Suudili yetkililerin dahi olay yeri ve anını göremediği için eksik ve hatalı bilgileri olduğunu görüp şahit oldum.

İlk hareket, elindeki çantayı düşürüp eğilerek almaya kalkan hacının yanlış hareketi üzerine yere düşmesi, kalkmak için eteğine yapıştığı hacının ihramını sıyırıp çıplak kalmasına yol açması, onunda eğilip avret yerini örtme gayreti ile yere düşmesi ile başka hacının ihramına asılıp sıyırmasının ortaya çıkardığı panik ve talaşın bir kaç saniyede durdurduğu hareketin akış halindeki insan yoğunluğunun önünü göremeyip yığılma ve ezilmeye yol açması şeklinde özetleyebileceğim bir hadisedir.

Bu olaydan önceki dönemlerde, gidiş dönüşlerin tek tünelden yapıldığı yıllarda bile böyle bir sıkıntı yaşanmadı.

1990 yılında gidiş ve dönüş tünelleri ayrı ayrı idi. Olayın olduğu tünel sadece taşlamaya gidenlere tahsis edilmişti.

Bu olaydan sonra hem gidiş hem de dönüş tünellerinin sayısı çoğaltıldı. Bu sebeple 302.Sayfada yazdığınız görüşleri yeterli ve isabetli bulmamamı anlayışla karşılayacağınızı umuyorum.

407.Sayfada demokratik yapının kolay oluşmadığını yazıp demokrasiyi takdir eden ifade ve imalarınızı da sempatik bulmadım. Sizi sevenlerin tenkitine alışık mısınız bilmem ama ben sevdiğimim eksik, hata ve yanlışlarını da düzeltmek niyetiyle söylemekten yanayım.

İlahiyatta Kelam Hocası olan, 4,5 yıl DİB yapmış, yerli milli, bozulmamış bir fitrat sahibi, meşrep saplantısı ve rejim tiryakiliği olmayan, kınayanların kınamasına aldırmandan, kompleksiz, samimi, mütevazı, mert inandığı ve düşündüğünü yazacak kadar medeni cesareti olan bir hocamız olarak, **güç ve kuvveti esas alıp dayanak kabul eden, her türlü algı, entrika, yalan ve göz boyamaya açık bir beşeri sistemi övüp**, hakkı ve hakikati esas alarak üstün tutan, maneviyata öncelik veren, doğruyu teşvik edip önünü açan, yanlış engellemeyi gaye edinen fitrata uygun İslami sistemi anlatıp heveslendirerek öğretmeyi, teşvik etmeyi ihmal etmeniz makul kabul edilebilir mi? Bu görevi sizden beklemeyeceksek kimden bekleyeceğiz..? Bu ihmal sebebi ile bugün demokrasi müminleri olup çıktığımızı, İslami sistem ve değerlerimizi unuttuğumuzu alternatif bile görmediğimizi dikkate almamız gerekmez mi..?

424.Sayfada aktardığınız İsmet İnönü'nün görüşlerinden ve savduklarından ne farkımız kalır muhterem Hocam..?

426.Sayfada Hucurat süresi 13. ayet tercümesinde **“millet”** kelimesi yerine **“kavim”** kelimesi olması daha doğru bir ifade olmaz mı..? Meallerde de kavim olarak tercüme edildiğini bakıp teyit edebilirsiniz.

433.Sayfada bahsettiğiniz mükemmeliyetçi yapı bende de var maalesef.

442.Sayfada ifade ettiğiniz gibi dışardan bakmak daha gerçekçi gözlemler yapma imkânı verebiliyor.

Hatırlarınızda yazdıklarınız yanında yazmayı uygun görmedikleriniz de olabileceğini tahmin ediyorum. Buna kimsenin itirazı olamaz. Ancak olayı anlatıp yanlışını zikrettiğiniz ve görevini de açıkladığınız bir kişinin sadece ismini yazmamanızı zihin yorucu bir eksiklik olarak görüyorum.

Avrupa ülkelerinde Din Hizmetleri Müşaviri olup İstihbarat görevi yaptırılan kişiyi meraklısının araştırıp bulması çok zor olmadığı halde, ismini mahfuz tutmanızı gerekli görmedim. Bu arkadaşın adını yazmanız hem ibret almaya vesile hem de çoğalıp yayılmasını caydırıcı olmaz mıydı...? Yanlış yapanı korumak yerine caydırıcı şekilde duyurmayı gerekli görenlerdenim. Ayna tutmak ancak böyle gerçekleşebilir...

Nice yanlış yapanlar, yanlışını yazıp kabul etmekle hem tövbe ettiğini hem de müsamahayı hak ettiğini açıklığa kavuşturma fırsatı buluyor.

Sonuç olarak, hatıratınızı okumaya değer ve ibret almaya vesile olabilecek, olabildiğince objektif buldum. Arkadaş ve dostlarıma da okumayı tavsiye ettim. Hatıratların ikinci baskısının yapılması çok az vaki olabiliyor. Umarım hatıratınızın ikinci baskısı yapılır ve hatıratmalarımı dikkate alırsınız.

Selam, dua ve hürmetlerimi arz ediyor sizlere sağlıklı, huzurlu ve bereketli uzun ömürler diliyorum muhterem Hocam. **05.07.2021 Üsküdar**

Ahmet Ziya İbrahimoglu